

Klimat- och
regionutvecklingsnämnden

Yttrande över betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)

Regionledningskontorets förslag till beslut

Klimat- och regionutvecklingsnämnden beslutar följande.

Utvecklingsdirektörens tjänsteutlåtande utgör Region Stockholms yttrande till Landsbygds- och infrastrukturdepartementet över betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97).

Sammanfattning

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har remitterat betänkandet *Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)* till Region Stockholm för yttrande. Klimat- och regionutvecklingsnämnden yttrar sig på Region Stockholms vägnar.

Utredningens uppdrag är att föreslå åtgärder samt ändringar i relevant lagstiftning för att påskynda elektrifiering av transportsektorn. Åtgärderna handlar om utökade möjligheter för kommuner att medge undantag för elektrifierade transporter, undantag från kravet på nätkoncession för energihubbar, åtgärder för att effektivisera anslutningsprocessen samt för att elnäten ska kunna nyttjas mer effektivt. Information om var det finns ledig kapacitet för att ansluta ska tillgängliggöras genom kapacitetskartor.

Region Stockholm är generellt positiv till regeringens intention med utredningen och de förslag och åtgärder som utredningen lyfter fram. Region Stockholm välkomnar förslaget att kommuner ska kunna undanta tung trafik som kör på el- och vätgas i områden eller på tider där tunga transporter annars förbjuds. Det ökar incitamenten för övergång till eldrivna fordon. Region Stockholm ser positivt på åtgärder som underlättar för elnätsföretagen att möjliggöra fler och snabbare anslutningar till elnätet för företag och aktörer.

Bakgrund

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet har remitterat betänkandet *Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)* till Region Stockholm för yttrande. Klimat- och regionutvecklingsnämnden

yttrar sig på Region Stockholms vägnar. Synpunkter har inhämtats från trafikförvaltningen, som ansvarar för Region Stockholms roll som regional kollektivtrafikmyndighet.

I missivet till remissen ombeds regionerna lämna synpunkter på kapitel 9 En effektivare anslutningsprocess och kapitel 11 Förslag på åtgärder för att möjliggöra energihubbar för transportsektorns behov. Därutöver har Region Stockholm valt att lämna synpunkter på kapitel 6 Utökade möjligheter för kommuner att göra undantag för elektrifierade transporter, kapitel 12 Kapacitetskartor och kapitel 13 Nationell styrning och samordning för en accelererad och samhällsekonomiskt effektiv elektrifiering av transportsektorn.

Utredningens uppdrag är att föreslå åtgärder och lagändringar för att påskynda elektrifieringen av transportsektorn. Ett av förslagen är att lokala trafikföreskrifter ska kunna inkludera undantag för lastbilar utan förbränningsmotor, som drivs med el eller vätgas. Vidare föreslås åtgärder för att effektivisera anslutningsprocessen för elnät samt hur elnäten ska kunna nyttjas mer effektivt genom villkorade avtal, effektagifter, flexibilitetsmekanismer och tekniska lösningar. Förslagen baseras på vägledning från Svenska kraftnät, Energiföretagens branschpraxis och Energimarknadsinspektionens åtgärdsförslag.

En annan åtgärd är införandet av så kallade energihubbar, där exempelvis hamnar och flygplatser kan effektivisera elanvändningen och hantera effektoppar genom att ansluta lokal elproduktion eller laddinfrastruktur till interna elnät utan krav på nätkoncession.

Som en del av elmarknadsdirektivet och elmarknadsförordningen, som trädde i kraft 2024, ställs nya krav på elnätsföretag att offentliggöra information om ledig kapacitet i sina nätområden. Utredningen föreslår att elnätsföretagen ska publicera kapacitetskartor för att visa var det finns ledig kapacitet för nya anslutningar.

Utredningen lyfter också behovet av nationell styrning och samordning för att påskynda och effektivisera elektrifieringen av transportsystemet. Regeringen föreslås utreda behovet av en sådan samordning samt undersöka tillgången på mark för laddinfrastruktur.

Flera andra utredningar och uppdrag till olika myndigheter, till exempel Energimyndigheten, Energimarknadsinspektionen, Svenska kraftnät och Trafikverket, som har betydelse för utredningen pågår. Dessa utredningar och

uppdrag har påverkat avgränsningen av utredningens uppdrag. Miljötillståndprocesser, frågor om elförsörjning och överföringskapacitet samt finansieringsfrågor ingår i uppdraget. Även på EU-nivå pågår uppdrag och direktiv som påverkar utredningens uppdrag.

Region Stockholms yttrande

Region Stockholm är generellt positiv till regeringens intention med utredningen och de förslag och åtgärder som utredningen lyfter fram. Transportsektorn står för största delen av tillkommande el- och effektbehov i Stockholms län och de åtgärder som utredningen lyfter fram för att påskynda elektrifieringen av transportsektorn är därför av stor betydelse för länets framtida utveckling.

Region Stockholm välkomnar förslaget att kommuner ska kunna undanta tung trafik som kör på el- och vätgas i områden eller på tider där tunga transporter annars förbjuds. Det ökar incitamenten för övergång till eldrivna fordon inom bygg- och anläggningssektorn. För Region Stockholms del innebär ett sådant undantag, exempelvis för tunnelbaneutbyggnaden och annat spårinfrastrukturarbete, att arbete nattetid skulle kunna möjliggöras, vilket kan korta totala byggtider och minska störningar i befintlig infrastruktur.

Region Stockholm ser positivt på åtgärder som möjliggör fler och snabbare anslutningar till elnätet för företag och aktörer. Elnätsföretagen arbetar redan med flera av dessa åtgärder mot sina kunder, så som villkorade avtal, effekttaxor och flexibilitet. Lagstiftning eller föreskrifter som tydliggör elnätsföretagens möjligheter att använda och fördela effekt, som inte utnyttjas inom ramen för anslutningsavtal eller abonnemangsavtal, skulle sannolikt öka användandet av dessa åtgärder och därmed möjliggöra att outnyttjad effekt kan nyttjas av andra kunder.

Ett syfte med utredningens förslag är att den ska leda till ökad transparens och tydlighet för företag om vad som gäller för att anslutningar till elnätet ska vara möjliga. Region Stockholm instämmer i utredningens bedömning att flera av åtgärderna och förslagen i den vägledning som tagits fram av Svenska kraftnät, Energiföretagens branschpraxis samt Energimarknadsinspektionens åtgärdsförslag innebär förbättringar som leder till en effektivare ansökningsprocess och ett bättre utnyttjande av kapaciteten i elnäten.

Region Stockholm anser att energihubbar, enligt utredningens förslag, kan bidra till positiva effekter för energisystemet som helhet och bidra till att elektrifieringen av transporter kan snabbas på. Region Stockholm är därför positiv till att regionerna som kollektivtrafikmyndighet ges möjlighet att

utveckla energihubbar. Region Stockholm vill bredda energihubbarnas funktion till att även hantera beredskapsperspektivet. Energihubbar skulle till exempel kunna bidra till lokal reservkraft och så kallad ö-drift. Ur ett krisberedskapsperspektiv kommer det dock att finnas ett fortsatt behov av tillgång till alternativa drivmedel när transporterna elektrifieras.

Region Stockholm ser vinster med att det tas fram riktlinjer för att använda samma beräkningsmetoder, redovisning av information och i förlängningen gemensamma digitala plattformar, till exempel en centraliserad ködatabas för ansökan om anslutning och kapacitetskartor som visar tillgång till effekt. Samtidigt är det viktigt att centraliserade lösningar inte innebär onödigt merjobb för sökande eller elnätsföretag. Region Stockholm förespråkar därför utredningens förslag som innebär att offentliggörande av en kapacitetskarta ska ske av varje individuellt elnätsföretag i enlighet med de föreskrifter som Energimarknadsinspektionen meddelar.

Region Stockholm instämmer i utredningens slutsats att markfrågan är en central fråga för utbyggnad av laddinfrastruktur. I en tätbebyggd storstadsregion som Stockholms län är utmaningarna med konkurrensen om mark för olika intressen stora. Utbyggnad av laddinfrastruktur samt el- och energiförsörjning är frågor av tydlig mellankommunal och regional karaktär som bör samordnas och samplaneras. Region Stockholm deltar gärna i fortsatt dialog om markfrågan och samverkan kring utbyggnad av laddinfrastruktur.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget bedöms inte medföra några ekonomiska konsekvenser för Region Stockholm.

Anton Västberg
Utvecklingsdirektör

Mikael Ranhagen
Enhetschef infrastruktur

Beslutsunderlag

1. Betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)
2. Sammanfattning av betänkandet Mot en effektiv elektrifiering av transportsystemet (SOU 2024:97)

Beslutsexpediering

1. Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

Godkänd av Anton Västberg, 2025-04-14